

ACUBIEB 1995

Theo Peeters

Wat betreft de Nederlandse aculeatenliteratuur was het jaar 1995, samen met 1994, vooral het jaar van de hommels. Menigeen in Nederland heeft in de afgelopen twee jaren voor het eerst (bewust) kennis gemaakt met hommels. De resultaten van dit zeer geslaagde projekt, kregen zijn beslag in een dubbeldik thema-nummer, waarin de resultaten van de tellingen -ingezonden op meer dan 5.000 waarnemingskaarten- zijn verwerkt en vele artikelen de aandacht vestigen op hommels. Dit hommelnummer kan ik eenieder aanraden die interesse heeft in hommels.

Uit de grote hoeveelheid buitenlandse literatuur is een 35-tal titels gekozen die mijns inziens van belang kunnen zijn voor de aculeatenstudie in ons land. Naast een nieuwe mieren-catalogus, een nieuwe familie-indeling van de bijen, nieuwe determinatietabellen, artikelen met nieuwe synoniemen en biologische informatie over soorten die ook in ons land voorkomen, zijn er ook meldingen opgenomen van soorten die onze grens naderen.

De ontwikkelingen van de zeer actieve duitse collega's zijn goed te volgen in hun nieuw tijdschrift 'Bembix'. Diverse artikelen uit dit tijdschrift zijn ook in de onderstaande lijst terug te vinden. Het verschijnt tweemaal per jaar; zie bijgevoegde colofon op bladzijde 49.

Tenslotte wil ik Henny Wiering en Willem Ellis bedanken voor hun bijdragen aan deze rubriek.

Literatuur Nederland

- Anonymus, 1995. Hommels. - Themanummer Natura-Amoeba, 92 (1031): 195-235.
- Anonymus, 1995. Bijzondere determinaties [*Cephalonomia gallicola*]. - Dierplagen en Milieu, 43 (3/4): 74-75.
- Berg, M., 1995. De mierenpissebed *Platyarthus hoffmannsegi*, een mysterieuze gast in mierennesten. - Natura, 92 (1025): 62-65.
- Boer, P., P. Boting, P. Dijkstra & H. Vallenduuk, 1995. *Formicoxenus nitidulus* in Nederland als gast in Formica-nesten (Hymenoptera: Formicidae, Myrmicinae). - Entomologische Berichten, Amsterdam, 55 (1): 1-3.
- Bohlmeijer, F.P., 1995. Een muur als woonoord. - Bijen, 4 (7/8): 215-217.
- Bohlmeijer-Mans, W., 1995. Wilde bijen, hommels en honingbijen concurrenten? - Bijen, 4 (2): 44-43.
- Groebe, P.C., 1995. Alweer wespenbestrijding. - Dierplagen en Milieu, 43 (3/4): 71-73.
- Groeneveld, H.W., 1995. De hoornaarkortschild, een Twentse heerlijkheid terug van weggeweest. - Veelpoot, 6 (2): 2-4.
- Groeneveld, H.W., 1995. Van de wespen en de horselen. - Veelpoot, 6 (3): 8-14.
- Groot, H. de, 1995. Allergie voor hommels. - Natura, 92 (1030): 171.
- Hermans, J.T., 1995. De Blauwzwarte houtbij weer in Midden-Limburg waargenomen. - Natuurhistorisch Maandblad, 84 (3): 70-73.
- Iperen, A. van, 1995. De eerste resultaten van het hommelpoortje project 1994. - Natura, 92 (1025): 57-59.
- Kwak, M.M., 1995. Bloemen houden van ...? - Bijen, 4 (10): 259-261.
- Langeveld, K. & S. Langeveld, 1995. Harkwespen in Amsterdamse Waterleidingduinen. - Nieuwsbrief Natuuronderzoek Amsterdamse Waterleidingduinen, 5 (1): 1 & 3.
- Lefebvre, B.A. (V.), 1995. Drie aanwinsten voor de Nederlandse Aculeatenfauna (Hymenoptera: Apoidea, Formicidae). - Entomologische Berichten, Amsterdam, 55 (8): 135.
- Lefebvre, V., 1995. De bijen en een mier van mergelgroeve 't Rooth bij Bemelen. Hymenoptera Aculeata: Apoidea en Formicidae. - Natuurhistorisch Maandblad, 84 (9): 227-229.
- Peeters, T.M.J., 1995. Sectie Hymenoptera: 214. In: P. Koomen, W.N. Ellis & L.P.S. van der Geest (red.) Insekten onderzoeken. Een overzicht van vijftig jaar entomologisch onderzoek in Nederland. - Jubileumboek ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam, 246 pp.
- Prinsen, J., 1995. Roedel wolven op de stoep. - Veelpoot, 6 (3): 17-18.
- Ruijter, A. de, 1995. Sterfte van hommels en bijen onder lindebomen. - Bijen, 4 (7/8): 218-129.
- Scheper, M., I. Wynhoff & Jan van der Made, 1995. Heidebeheer en het Gentiaanblauwtje. - De Levende Natuur, 96 (3): 66-71.
- Smit, J. 1995. Bijen en wespen van het emplacement te Westervoort. Verslag van een inventarisatie van 1987-1994. - Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer van het Ministerie van LNV, rapport 95.008, 23 pp.
- Smit, J., 1995. [Hymenoptera Aculeata] In: Verslag voorjaarsweekend Bergharen. - Veelpoot, 6 (1): 8-9.
- Smit, J., 1995. [Hymenoptera Aculeata] In: Verslag nazomerweekend in Zuid-Limburg, Mesch 27-28 augustus 1994. - Veelpoot, 6 (1): 15.
- Smit, J. & H. Nieuwenhuijsen, 1995. Hymenoptera Aculeata - angeldragers: bijen, wespen en mieren. In: Verslag van de 149e zomervergadering van de NEV, 3-5 juni 1994, te Kreielt bij Wintelre. - Entomologische Berichten, Amsterdam, 55 (5): xix-xx.
- Strien, W. van, 1995. Elke drie seconden een hitsig mannetje is de bij te gortig. - Volkskrant, 11 november: ?.
- Velthuis, H.H.W., 1995. Bijenonderzoek in Nederland, in dienst van wetenschap en samenleving: 103-112. In: P. Koomen, W.N. Ellis & L.P.S. van der Geest (red.) Insekten onderzoeken. Een overzicht van vijftig jaar entomologisch onderzoek in Nederland. - Jubileumboek ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam, 246 pp.
- Verspaandonk-Schijvens, M., 1996. Geen imker, maar bijenhoudster. - Bijen, 4 (12): 343.

Literatuur buitenland

- Alexander, B.A. & C.D. Michener, 1995. Phylogenetic studies of the families of short-tongued bees (Hymenoptera: Apoidea). - The University of Kansas Science Bulletin, 55 (11): 377-424.
- Arbeitskreis "Qualitätssicherung von Wildbienenengutachten", 1995. Qualitätskriterien von Wildbienenengutachten in Rahmen von landschaftökologischen Untersuchungen. - Bembix, 4: 46-51.
- Banaszak, J. (ed.), 1995. Changes in fauna of wild bees in Europe. - Pedagogical University, 593 pp.
- Barbier, Y., 1995. *Dolichurus bicolor* Lepeletier, 1845, nouvelle espèce de Sphecidae pour la Belgique et l'Espagne (Hymenoptera). - Bull. Anns Soc. r. belge Ent., 131: 231-234.
- Barbier, Y., J.-Y. Baugnée & P. Rasmont, 1995. La dérive faunique de *Polistes dominulus* (Christ) et de *P. biglumis* (L.) en Belgique et dans le régions limitrophes (Hymenoptera, Vespidae). - Notes fauniques de Gembloux, 30: 59-65.
- Baumgarten, H.-T., 1995. Beobachtungen zum Verhalten von *Hedychrum rutilans* (Hymenoptera: Chrysididae) bei seinem Wirt, dem Bienenwolf *Philanthus triangulum* (Hymenoptera: Sphecidae). - Bembix, 5: 35-37.
- Bolton, B., 1995. A new general catalogue of the ants of the world. - Harvard University Press, Cambridge,

- Chavarría, G. & J. M. Carpenter, 1995. "Total evidence" and the evolution of highly social bees. - *Cladistics*, 10 [1994]: 229-258.
- Dollfuss, H., 1995. A worldwide revision of *Pemphredon* Latreille 1796 (Hymenoptera, Sphecidae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (2): 905-1019.
- Ebmer, A.W., 1995. Asiatische Halictidae 3. Die Artengruppe der *Lasioglossum carinate-Evylaeus* (Insecta: Hymenoptera: Apoidea: Halictidae: Halictinae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (2): 525-652.
- Else, G.R., 1995. The distribution and habits of the small carpenter bee *Ceratina cyanea* (Kirby, 1802) (Hymenoptera: Apidae) in Britain. - *British Journal of Entomology and Natural History*, 8: 1-6.
- Gogala, A., 1995. Partial generic revision of the bee tribe Osmiini (Hymenoptera: Megachilidae). - *Acta Entomologica Slovenica*, 3 (1): 37-41.
- Gusenleitner, J., 1995. Bestimmungstabellen mittel- und südeuropäischer Eumeniden (Vespoidea, Hymenoptera). 4. Die Gattungen *Ancistrocerus* Wesm., 1836 mit einem Nachtrag zum Teil 1: Die Gattung *Leptochilus* Saussure. - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (2): 753-775.
- Kornmilch, J.-C., 1995. *Stelis minuta* bei *Chelostoma fuliginosum*. - *Bembix*, 4: 18-19.
- Kupper, G. & K.-H. Schwammberger, 1995. Social parasitism in bumble bees (Hymenoptera, Apidae): observations of *Psithyrus sylvestris* in *Bombus pratorum* nests. - *Apidologie*, 26: 245-254.
- Pouvreau, A. & Y. Loublier, 1995. Observations sur la biologie de *Dasygaster hirtipes* (F., 1793) (Hymenoptera: Apoidea: Melittidae). - *Ann. Soc. Entomol., Fr. (N.S.)*: 31 (3): 237-248.
- Rasmont, P., P.A. Ebmer, J. Banaszak & G. van der Zanden, 1995. Hymenoptera Apoidea Gallica. Liste taxonomique des abeilles de France, de Belgique, de Suisse et du Grand-Duché de Luxembourg. - *Bulletin de la Société entomologique de France*, 100: 1-98.
- Sakagami, S. & O. Tadauchi, 1995. Taxonomic studies on the halictine bees of *Lasioglossum (Evylaeus) lucidulum* subgroup in Japan with comparative notes on some palaeartic species (Hymenoptera, Apoidea). - *Esakia*, 35: 141-176.
- Scheuchl, E., 1995. *Andrena taraxaci* Gir. als Wirt von *Nomada integra* Br. - *NachrBl. Bayer. Ent.* 44 (1/2): 22.
- Scheuchl, E., 1995. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs. Band I: Anthophoridae. - *Preisinger KG, Landshut*, 158 pp.
- Schmid-Egger, C., 1995. Berichtigungen und Ergänzungen zum Bestimmungsschlüssel der Eumeninae (Schmid-Egger 1994). - *Bembix*, 4: 30-33.
- Schmid-Egger, C., 1995. Die Eignung von Stechimmen (Hymenoptera, Aculeata) zur naturschutzfachlichen Bewertung am Beispiel der Weinbergslandschaft im Enztal und im Stromberg (nordwestliches Baden-Württemberg). - *Cuvillier Verlag, Göttingen*, 235 pp.
- Schmid-Egger, C., 1995. Ergänzungen zur Taxonomie und Verbreitung von zwei Arten der Gattung *Hedychridium* Abeille 1878 (Hymenoptera, Chrysididae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (1): 401-411.
- Schmid-Egger, C. & D. Doczal, 1995. Der taxonomische Status von *Andrena fulvicornis* Schenck, 1853 (Hymenoptera: Apidae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (2): 823-850.
- Schmid-Egger, C. & J. v.d. Smitten, 1995. Ergänzende Bestimmungsmerkmale für verschiedene Arten der Gattung *Priocnemis* (Hymenoptera: Pompilidae). - *Bembix*, 4: 37-44.
- Schmid-Egger, C., S. Risch & O. Niehuis, 1995. Die Wildbienen und Wespen in Rheinland-Pfalz (Hymenoptera, Aculeata). Verbreitung, Ökologie und Gefährdungssituation. - *Fauna und Flora in Rheinland-Pfalz, Beiheft* 16: 296 pp.
- Schönitzer, K., W. Grünwaldt, F. Gusenleitner, A.Z. Osytshnjuk & J. Schuberth, 1995. Klärung von *Andrena forsterella*, mit Hinweisen zu den anderen Arten der *Andrena labialis*-Gruppe (Hymenoptera, Apoidea, Andrenidae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (2): 823-850.
- Stone, G.N., 1995. Female foraging responses to sexual harassment in the solitary bee *Anthophora plumipes*. - *Animal Behaviour*, 50: 405-412.
- Surholt, B. & T. Baal, 1995. Die Bedeutung blühender Silberlinden für Insekten im Hochsommer. - *Natur und Landschaft*, 70 (6): 252-258.
- Tadauchi, O. & H. Xu, 1995. A revision of the subgenus *Simandrena* of the genus *Andrena* of Eastern Asia with a key to palaeartic species (Hymenoptera, Andrenidae). - *Esakia*, 35: 201-222.
- Theunert, R., 1995. Erstnachweise von Stechimmen für die niedersächsische Fauna (Insecta: Hymenoptera) II. - *Mitt. internat. entomol. Ver.*, 20 (1/2): 51-58.
- Weislo, W.T., 1995. Sensilla numbers and antennal morphology of parasitic and non-parasitic bees (Hymenoptera: Apoidea). - *Int. J. Insect Morphol. & Embryol.*, 24 (21): 63-81.
- Wittmann, D. & B. Blochtein, 1995. Why males of leafcutter bees hold the females' antennae with their front legs during mating. - *Apidologie*, 26: 181-195.
- Wolf, H., 1995. Zwitter von *Anthophora furcata* (Panzer), *Dasygaster hirtipes* (Fabricius), *Halictus tumulorum* (Linnaeus) und *Evagetes gibbulus* (Lepelletier) (Hymenoptera, Apidae, Pompilidae). - *Linzer biol. Beitr.*, 27 (1): 423-425.
- Wolf, H., 1995. Zwitter von *Andrena humilis* Imhoff und *Pterocheilus phaleratus* (Panzer) (Hymenoptera, Apidae,

Eumenidae). - Linzer biol. Beitr., 27 (2): 901-903.